

Nowe media w sztuce

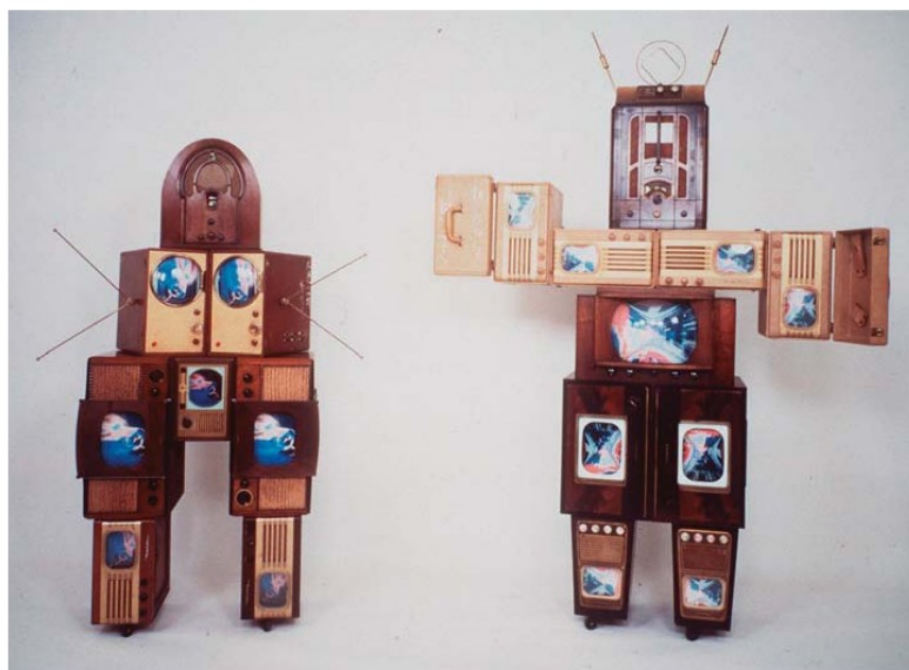
■ Czym są media i nowe media? Jaka jest ich funkcja w sztuce?

Media, rozumiane jako środki wyrazu artystycznego, są obecne w sztuce od jej początków. Do mediów tradycyjnych możemy zaliczyć m.in. rysunek lub malarstwo. **Nowymi mediami** nazywamy natomiast elektroniczne i cyfrowe środki przekazu. **Sztuka nowych mediów** (new media art [czyt.: nju midia art]) – twórczość wykorzystująca nowe media – pojawiła się w latach 90. XX w. Na nurt ten składa się wiele różnorodnych zjawisk, m.in. sztuka komputerowa, sztuka sieci (net art), sztuka wirtualna, cyfrowa, elektroniczna, interaktywna. Łączy je to, że artyści posługują się najnowszymi technologiami cyfrowymi i informatycznymi oraz programami graficznymi i animacyjnymi. Cechą wspólną jest także elektroniczna lub cyfrowa forma dzieł, często wymagająca od odbiorcy zastosowania odpowiedniego nośnika, ekranu lub interfejsu. Sztuka nowych mediów może być ponadto **interaktywna** – zakładać współudział widza w tworzeniu. Zaliczane do niej dzieła oddziałują na widza przez połączenie komunikatów, obrazów i dźwięków sterowanych za pomocą komputera. Praca wykorzystująca kilka nowych mediów to dzieło **multimedialne**.

Dzisiejsza sztuka nowych mediów wywodzi się z form twórczości powstałych w latach 70. XX w. – wideo-artu, wideoinstalacji i projekcji audiowizualnych. Artyści tych nurtów korzystali z mediów sprzed epoki cyfrowej, np. z nagrań audio i wideo na taśmach analogowych czy z projektorów i telewizorów starego typu, wyposażonych w kineskopy.

O tym się dowiesz

- Czym są media i nowe media w sztuce?
- Czym są interaktywność i multimedialność?
- Na czym polega rola odbiorcy sztuki nowych mediów?
- Jakie tematy podejmują twórcy sztuki nowych mediów?
- Jakimi technikami i narzędziami posługują się artyści sztuki nowych mediów?

Nam June Paik [czyt.: nam džun pej], *Rodzina robotów*

Amerykański artysta jako pierwszy wykorzystał w twórczości media elektroniczne. Był pionierem takich form sztuki, jak wideo-art czy wideoinstalacja. Posługiwał się sprzętem radiowym, telewizyjnym i wideo, często w połączeniu z konstrukcjami świetlnymi, np. neonami. Czasem nadawał swoim dziełom kształty zbliżone do ludzkich postaci.

- 📺 telewizory, radioodbiorniki
- 📏 257 x 312 x 60 cm
- 🏠 Fundacja Roberta J. Shifflera [czyt.: sziflera], Greenville [czyt.: grinwil]
- ➡ 1986 r.

■ Odbiorcy sztuki w epoce nowych mediów

Nowe media zmieniły sytuację odbiorców sztuki – dzieła stały się powszechnie dostępne, ponieważ współcześni artyści mogą za pomocą internetu kontaktować się z szerokim gronem ludzi. Odbiór dzieła w formie elektronicznej odbywa się za pośrednictwem komputera, a nie w muzeum czy galerii, i nie polega jedynie na oglądaniu. Nie wystarczy już bowiem być widzem – trzeba podjąć działanie, wykonać polecenia programu lub aplikacji itp. Nowoczesna technologia wpłynęła również na sposób odbioru sztuki tradycyjnej – uzyskaliśmy nieograniczony dostęp do reprodukcji dzieł sztuki w internecie.

■ Tematyka dzieł sztuki nowych mediów

Współcześni artyści badają, w jakim stopniu technika komputerowa jest przydatna podczas tworzenia sztuki. Posługują się nowoczesnymi mediami, by skomentować problemy, mechanizmy i schematy współczesnej kultury oraz jej wpływ na rzeczywistość i sposoby myślenia. Interesuje ich, jak przebywanie w świecie wirtualnym oddziałuje na naszą tożsamość i postrzeganie otaczającego świata. Twórcy zwracają uwagę na to, że treści pojawiające się w internecie są często mało wartościowe i mogą zniekształcać obraz rzeczywistości. Swoimi działaniami artyści sztuki nowych mediów skłaniają nas do uważnego odbioru informacji oraz do świadomego kształtowania świata – zarówno tego realnego, jak i wirtualnego.

Jenny Holzer [czyt.: dżeni holser], *Dla Poznania*

Artystka przygotowała w Poznaniu projekcję wideo, w której trakcie wyświetlano wiersze Wisławy Szymborskiej, m.in. widoczny na zdjęciu fragment utworu *Jacyś ludzie*. Niezwykłe wrażenia były potęgowane przez wielką skalę, w jakiej prezentowano utwory polskiej noblistki.

→ 2011 r.

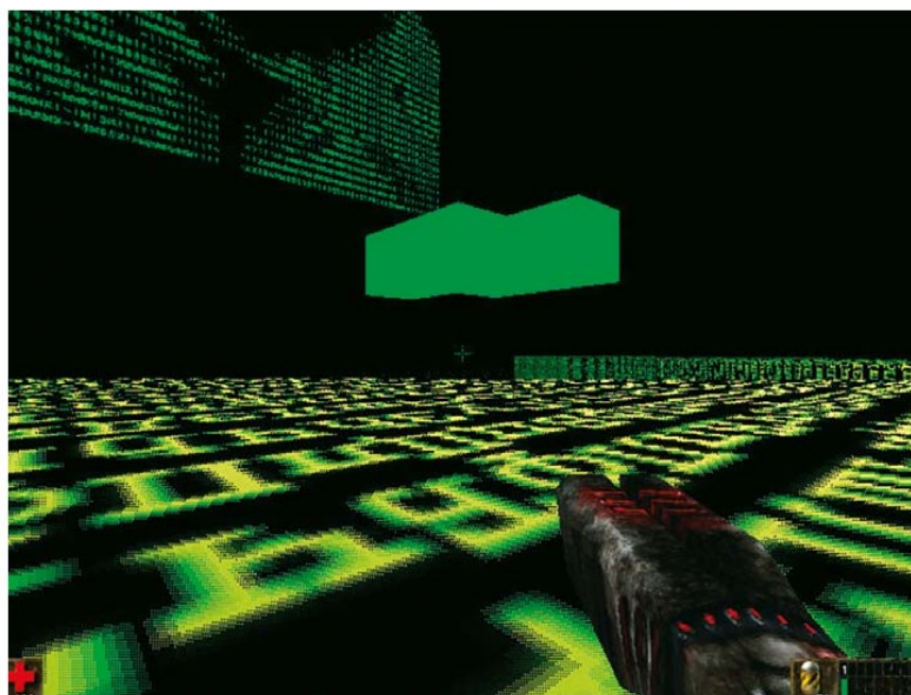
Ćwiczenie

Wskaż słowa, zdania czy fragmenty tekstów, a także fotografie i sceny z filmów, które warto byłoby przedstawić w formie wielkoformatowej projekcji wideo. Uzasadnij swój wybór. W jakich miejscach i na jakich budowach można by zaprezentować to dzieło?

■ Narzędzia sztuki nowych mediów

Technologia elektroniczna spowodowała, że trudno jest dziś rozpoznać granicę między dziełem sztuki a innymi wytworami kultury nowych mediów. Twórcy sztuki oraz projektanci stron internetowych, gier komputerowych, symulacji, animacji cyfrowych czy grafiki 3D posługują się tymi samymi narzędziami – są to m.in. programy do tworzenia publikacji multimedialnych, edycji obrazów, projektowania grafiki, montażu i obróbki filmów czy modelowania brył trójwymiarowych. Z tego powodu część prac wirtualnych może niewiele różnić się wyglądem np. od komercyjnych gier, animacji czy portali. W niektórych dziełach specjalne czujniki pozwalają śledzić reakcje i działania widzów – podobnie jak w grach komputerowych gesty odbiorcy mogą wpływać na cechy rzeczywistości wirtualnej.

Zastosowanie w sztuce nowych technik wywołało pytania o autentyczność wytworów artystycznych i o ich autorstwo. Mimo pojawiających się wątpliwości artysta wciąż jest jednak – podobnie jak w dawnych epokach – nadawcą przekazu zawartego w dziele. Zmieniły się jedynie metody tworzenia: autor posługuje się dziś narzędziami cyfrowymi (aparatem, kamerą, komputerem) z odpowiednim oprogramowaniem. Efekty artystyczne zależą od możliwości danego narzędzia, podobnie jak np. na wygląd tradycyjnego dzieła rzeźbiarskiego wpływ miał rodzaj dłuta, którego użył rzeźbiarz.

Vuk Ćosić [czyt.: wuk czjosić], *ASCII Unreal*, 1998 r.

Vuk Ćosić jest jednym z najważniejszych artystów net artu. Jego prace powstają dzięki zastosowaniu komputerowego kodu ASCII – jednego z pierwszych informatycznych systemów kodowania liter, cyfr, znaków interpunkcyjnych i symboli, pochodzącego z lat 60. XX w. Charakterystyczne dla tych dzieł jest to, że poszczególne elementy przedstawienia są rozbite na ciągi zielonych lub białych znaków na czarnym tle.

Ćwiczenie

Wykonaj za pomocą programu komputerowego prostą kompozycję z kształtów lub widok przedmiotu. Skorzystaj tylko ze znaków, cyfr i symboli dostępnych w edytorze tekstu. Porównaj uzyskany efekt z pracami innych osób z klasy. Wymieńcie się spostrzeżeniami.

Ciekawi sztuki

Czy dzieła sztuki nowych mediów można przechowywać w muzeum?

Centrum Sztuki WRO we Wrocławiu to pierwsza w Polsce instytucja zajmująca się sztuką nowych mediów. Do jej zadań należy m.in. utrwalanie i przechowywanie przykładów twórczości elektronicznej oraz edukacja medialna. W kolekcji placówki znajdują się dzieła z nurtu video-art, dokumentacja performance'ów audiowizualnych, obiekty multimedialne, instalacje interaktywne i internetowe projekty artystyczne. Zgromadzone prace można oglądać za pośrednictwem platformy wideo.

Strona wideoteki Centrum Sztuki WRO

Ćwiczenia

1. Za pomocą dowolnego programu graficznego opracuj projekt okładki czasopisma poświęconego współczesnej kulturze. Wykonaj kolaż cyfrowy złożony ze zdjęć, z plakatów i reprodukcji, które najtrafniej – Twoim zdaniem – przedstawiają otaczającą rzeczywistość.
2. Wykonaj fotografię zainspirowaną przez tradycyjne dzieło sztuki. Ustaw modeli w pozach, w których znajdują się postacie przedstawione na wybranym obrazie. Przygotuj także rekwizyty i stroje oraz dobierz odpowiednie oświetlenie. Gotowe zdjęcie opracuj za pomocą programu komputerowego – dodaj do niego ruchome elementy, dźwięki, animacje, napisy i inne efekty.
3. Wykonaj pracę, w której podstawowym środkiem wyrazu będzie błąd, usterka. Odszukaj w internecie dzieło sztuki, które uważasz za ciekawe, a następnie przetwórz reprodukcję w dostępnym programie graficznym. Weź pod uwagę zniekształcenia kształtów i modyfikacje kolorów. Omów efekty, które udało Ci się uzyskać.
4. Stwórzcie wspólnie wirtualne dzieło sztuki. Wybrana osoba przygotowuje pierwszy fragment pracy – np. zdjęcie albo obrazek wykonany w aplikacji graficznej – i zapisuje go w pamięci komputera. Następnie pocztą elektroniczną przesyła plik do kolejnego uczestnika. Każda osoba, która otrzyma plik, może go dowolnie przekształcić, np. dodać do niego tekst albo rysunek. Po zakończeniu pracy ostatniego ucznia zaprezentujcie gotowe dzieło i podzielcie się swoimi wrażeniami.

Czy już wiesz?

- Media w sztuce to środki wyrazu artystycznego.
- Nowymi mediami nazywamy elektroniczne, cyfrowe środki przekazu.
- Sztuka nowych mediów (new media art) to twórczość wykorzystująca nowe media.
- Sztuka interaktywna zakłada współudział odbiorcy w tworzeniu.
- Dzieła multimedialne wykorzystują kilka rodzajów nowych mediów.
- Sztuka nowych mediów wywodzi się z video-artu, videoinstalacji i projekcji audiowizualnych.
- Tematami dzieł sztuki nowych mediów są problemy, mechanizmy i schematy współczesnej kultury oraz jej wpływ na rzeczywistość i sposoby myślenia.
- Narzędziami twórców sztuki nowych mediów są m.in. programy do tworzenia publikacji multimedialnych, edytory obrazów, programy do projektowania grafiki, montażu i obróbki filmów, a także modelowania brył trójwymiarowych.